

Ohjeistusta yleisille kirjastoille liittyen digitaaliseen tallentamiseen ja verkkojulkaisemiseen

Mikäli suunnittelet kotiseutuaineistojen digitoimista ja verkkojulkaisemista tutustu tähän ohjeeseen ennen aloitusta. Epäselvissä tilanteissa voit olla yhteydessä Digi-palvelun ylläpitäjiin. Kysymyksiä voi lähettää sähköpostilla osoitteeseen digi@kirjastot.fi. Olemme tarvittaessa yhteydessä myös tekijänoikeusjärjestöihin.

1. Yleistä tekijänoikeudesta

Tekijänoikeus	<p>Tekijänoikeuden suojan saa teoskynnyksen ylittävä teos. Teoskynnyksen ylittääkseen teoksen on oltava riittävän itsenäinen ja omaperäinen. Teoksen laadulla tai materiaalilla ei sen sijaan ole merkitystä suojan syntymiseen. Tekijänoikeuden teokseen saa teoksen tekijä.</p> <p>Tekijänoikeus pitää sisällään taloudelliset oikeudet, joita ovat kappaleen valmistus ja yleisön saataville saattaminen, sekä moraaliset oikeudet, jotka koostuvat isyysoikeudesta ja respektioikeudesta. Tekijänoikeus on voimassa tekijän eliniän ja 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä. Teoksilla, joissa on useampia tekijöitä, suoja-aika lasketaan viimeiseksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta.</p> <p>Teoksen oikeudenhaltija voi olla myös muu taho kuin tekijä itse. Esimerkiksi julkaistun teoksen kustantaja, tai julkaisija, voi hallinnoida ja omistaa teoksen tekijänoikeudet.</p>
Lähioikeus	<p>Tekijänoikeuslaki määrittelee myös lähioikeudet. Lähioikeussuoja saadaksesen tuotoksen ei tarvitse olla omaperäinen. Lähioikeuksia ovat esimerkiksi esittävän taiteilijan oikeudet ja oikeus valokuvaan. Lähioikeuden suojan saa valokuva, joka ei ylitä teoskynnystä. Toisin sanoen kaikki valokuvat ovat tekijänoikeuslain suojaamia (joko tekijänoikeussuoja tai lähioikeussuoja) ja niiden käyttöön, digitoimiseen tai julkaisemiseen tarvitaan valokuvaajan lupa, jos suoja-aika on voimassa. Lähioikeussuoja on voimassa 50 vuotta valokuvan valmistumisvuoden päättymisestä. Lähioikeuden piiriin kuuluvat myös esimerkiksi luettelot ja tietokannat.</p>
Kappaleen valmistus ja yleisön saataville saattaminen	<p>Teoksen digitointi, esimerkiksi skannaaminen, on kappaleen valmistusta. Teoksen julkaiseminen verkossa on puolestaan yleisön saataville saattamista. Tekijänoikeus- tai lähioikeussuojan alaisen teoksen verkossa jakaminen tai välittäminen vaatiikin aina oikeudenhaltijan lupaa. Julkistetusta</p>

teoksesta saa valmistaa muutamia kappaleita yksityiseen käyttöön. Kirjastokäyttö ei ole yksityistä käyttöä.

Kirjastoille on kuitenkin tekijänoikeuslain 16 §:ssä määritelty muutamia poikkeuksia koskien kappaleen valmistusta. Kirjastot saavat valmistaa omassa kokoelmassaan olevasta teoksesta kappaleita aineiston säilyvyyden turvaamiseksi, aineiston kunnostamista ja teknistä korjausta varten, kokoelmien sisäisiin käyttötarkoituksiin, tai vaillinaisen teoksen, tai teoksen osan täydentämiseksi, mikäli teosta ei ole kaupallisesti saatavilla. On hyvä myös huomata, että kappaleen valmistus, esimerkiksi digitointi, ei synnytä minkäänlaisia oikeuksia kappaleen valmistajalle, eli aineiston digitoivalle taholle, esimerkiksi kirjastolle.

Linkittäminen ei ole kappaleen valmistusta. Linkittäminen on luvallista, jos linkki vie suoraan verkossa luvallisesti olevaan aineistoon siten, että lukija siirtyy linkitettävään sisältöön alkuperäiselle sivustolle.

Sopimukset ja sopimuslisenssit

Sopimus pohjaisesti on mahdollisuus sopia tekijänoikeudenhaltijan, tai tietyissä tilanteissa, tekijänoikeusjärjestön kanssa kappaleen valmistuksesta ja sen yleisölle välittämisestä. Sopimus voi olla suullinen, tai kirjallinen. Suositeltavaa on tehdä kirjallinen sopimus, jossa sovitaan yhdessä oikeudenhaltijan kanssa kappaleen valmistukseen ja välittämiseen liittyvät seikat ja mahdollinen korvaus mahdollisimman tarkasti.

Tekijänoikeusjärjestöillä on mahdollisuus neuvotella edustamiensa tahojen puolesta ns. sopimuslisenssiluvasta. Suomessa toimii kuusi tekijänoikeusjärjestöä, jotka edustavat kukin oman alansa tekijöitä. Esimerkiksi kirjastoalalla Kansalliskirjasto on sopinut Kopioston kanssa vanhojen lehtiaineistojen levittämisestä digi.kansalliskirjasto.fi -palvelun kautta.

Lisätietoa Kopioston sopimuslisenssiluvista saat Kopiostosta, kopiosto.fi.

Yksityisyydensuoja Elossa olevien henkilöiden henkilötietojen julkaisuun tarvitaan aina henkilöiden suostumus asiaan. Arkaluonteisia henkilötietoja, kuten esimerkiksi henkilön etnistä taustaa, poliittista tai uskonnollista vakaumusta, tai esimerkiksi seksuaalista suuntautumista koskevia tietoja ei pitäisi käsitellä lainkaan. Valokuva tulee henkilötietolain piiriin, kun valokuvassa oleva henkilö on elossa ja kuvasta tunnistettavissa. Henkilötietojen käsittelyä koskee myös ns. huolellisuusvelvoite, eli käsittelijän on taattava tietojen virheettömyys ja asianmukaisuus.

2. Suoja-ajat aineistolajeittain

Valokuvat

Valokuva voi saada kahdenlaista suojaa, joko teossuojan, tai suojan valokuvana, jolloin se kuuluu lähioikeuden piiriin.

Valokuvateoksen suoja-aika on 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä, ja valokuvan suoja-aika on 50 vuotta valokuvan ottamisvuoden päättymisestä. Teoskynnyksen ylittyminen arvioidaan jokaisen valokuvan kohdalla erikseen. Viime kädessä omaperäisyys ja teoskynnyksen ylittyminen ratkaistaan tuomioistuimessa, jos tästä on erimielisyyttä oikeudenhaltijan kanssa. Valokuvat kuuluvat kuitenkin lähioikeuden piiriin. Oikeus valokuvaan syntyy valokuvan ottajalle. Valokuvan digitoimiseen ja julkaisemiseen verkossa tarvitaan valokuvaajan lupa.

Mikäli suoja-aika on kulunut umpeen, valokuva voidaan julkaista verkossa. Mainitse valokuvaajan nimi, mikäli se on tiedossa. Huomioi myös, että mikäli kuvassa on henkilöitä, jotka ovat tunnistettavissa, on heiltä kysyttävä lupa valokuvan julkaisemiseen.

Esimerkkikysymyksiä valokuvista

Saanko käyttää vuonna 1941 julkaistussa kirjassa (jonka kirjasto on digitoinut ja julkaissut verkossa) olevaa valokuvaa, ja käyttää sitä myös myöhemmin julkaistavassa yhdistyksemme vuosikirjassa?

Valokuva saa joko tekijänoikeussuojan, tai lähioikeussuojan valokuvana. Teoskynnyksen ylittyminen arvioidaan tapauskohtaisesti. Valokuvateoksen suoja-aika on 70 vuotta valokuvaajan kuolinvuoden päättymisestä, ja valokuvan suoja-aika on 50 vuotta valokuvan ottamisvuoden päättymisestä.

Jos valokuva saa valokuvan lähioikeussuojan, eikä teossuojaa, olisi valokuvan ottamisesta kulunut jo yli 50 vuotta, jos se on julkaistu kirjassa, joka on vuodelta 1941. Jos kyse ei ole teoskynnyksen ylittävstä valokuvasta, voisitte tällöin käyttää valokuvaa mainiten kuvan tekijän nimen ja lähteen.

Meillä oli kirjastossa laaja valokuvanäyttely sisältäen kotiseutuaineistoa. Haluaisimme nyt digitoida osan noista kotiseutua koskevista kuvista, ja julkaista ne Digi-palvelussa. Mitä meidän tulee ottaa huomioon digitointia ja verkkojulkaisua ajatellen?

Valokuva-aineistoa suojaa joko tekijänoikeus, tai lähioikeus. Mikäli valokuva ylittää ns. teostasoon, eli se on riittävän omaperäinen, ja itsenäinen teos, sen suoja-aika on voimassa tekijän eliniän ja 70 vuotta hänen kuolemansa jälkeen. Mikäli valokuvaan sovelletaan lähioikeutta, suoja-aika on 50 vuotta valokuvan ottamisvuodesta.

Tekijän, eli valokuvaajan kanssa tulee aina sopia valokuvien digitoinnista ja verkkojulkaisusta, jos valokuva on vielä suojan piirissä. Tällöin kannattaa laatia sopimus kirjallisena ja määritellä, mitä kuvia sopimus koskee, missä kuvat tullaan julkaisemaan, sekä kuvien mahdolliset käyttörajoitukset. Lisäksi, kun aineisto julkaistaan verkossa, tulee huomioida myös kuvissa olevien henkilöiden yksityisyyden suoja. Huomioikaa myös, että valokuvat tulevat Digi-palvelun kautta haettaviksi kansallisesti [Finna.fi –palvelussa](https://www.finna.fi).

Valokuviin ei voi liittää Creative Commons -lisenssiä tai antaa muutakaan käyttöoikeutta, jos siitä ei ole nimenomaisesti sovittu valokuvaajan kanssa, että kirjastolla on oikeus myöntää kuviin käyttöoikeuksia. Pelkkä julkaisu-oikeus (tai lupa julkaista kuva verkkosivulla) ei anna oikeutta myöntää toisille käyttöoikeuksia kuvan käyttöön.

On hyvä huomioida, että kuvan omistaja ei välttämättä ole valokuvaaja. Valokuvan tekijänoikeus ja lähioikeussuoja syntyvät aina valokuvan ottajalle, ei valokuvassa olevalle henkilölle, tai valokuvan omistajalle.

Kartta-aineistot

Kartat ovat tekijänoikeuden suojaamia kirjallisia teoksia, ja ne saavat normaalin tekijänoikeudellisen suojan eli tekijän elinikä plus 70 vuotta hänen kuolinvuoden päättymisestä.

Lehdet ja lehtiartikkelit

Lehdet ja lehtiartikkelit ovat myös tekijänoikeuden suojaamia, ja niitä koskee normaalit tekijänoikeuslain suoja-ajat. Lehtien julkaisua suunniteltaessa on hyvä huomioida, että Kansalliskirjastolla on sopimuslisenssilupa Kopioston kanssa ennen vuotta 1939 julkaistujen lehtiaineistojen levittämiseen [digi.kansalliskirjasto.fi](https://www.digi.kansalliskirjasto.fi) -palvelun kautta. Tarkista siis ensin Kansalliskirjaston digitointisuunnitelmista, kuuluuko lehti mahdollisesti heidän digitointitoimintansa piiriin. Kansalliskirjaston [digi.kansalliskirjasto.fi](https://www.digi.kansalliskirjasto.fi) -palvelusta näet myös, mitä lehtiä on jo digitoitu.

Lehden tekijänoikeuden omistaa yleensä lehden kustantaja. Lehtiartikkelin oikeudet voivat olla myös kirjoittajalla, ja mikäli artikkeliin liittyy kuvia, niin näiden osalta myös valokuvaajalla. Suoja-ajat ovat tekijänoikeuslain mukaiset.

Kirjastolla on mahdollisuus myös hankkia sopimuslisenssilupa Kopiostosta esimerkiksi paikallislehtien digitointiin. Tällöin kirjasto sopii Kopioston kanssa siitä, millaista korvausta vastaan kirjasto voi digitoida ja julkaista tekijänoikeuden alaisia kotiseutulehtiä verkossa. Lisätietoa luvasta saa Kopiostosta, [kopiosto.fi](https://www.kopiosto.fi).

Esimerkkikysymyksiä lehtiaineistosta

Kirjastoomme on tullut aloite kotiseutulehtien digitoinnista. Lehteä on ilmestynyt vuodesta 1970 lähtien aina viime vuosiin saakka. Mitä meidän pitää huomioida digitointiprosessia ja verkkojulkaisua suunniteltaessa? Kenelle kuuluvat lehtien tekijänoikeudet?

Lehtien tekijänoikeuksien selvittäminen voi olla työläs prosessi, joten siihen kannattaa varata kunnolla aikaa. Lehtien tekijänoikeudet voivat olla kustantajalla, tai on myös mahdollista, että oikeudet ovat artikkelien kirjoittajilla ja valokuvaajilla. Ennen digitointiprosessin suunnittelua pitää siis varmistaa oikeudenhaltijat, ja sopia heidän kanssaan mahdolliseen julkaisemiseen liittyvät asiat. Kirjasto voi myös hankkia tekijänoikeusjärjestö Kopiostosta sopimuslisenssiluvan kotiseutulehtien digitoimiseen ja verkkojulkaisemiseen. Lisätietoa luvasta saat Kopiostosta.

Kansalliskirjastolla on voimassa sopimuslisenssi lehtien digitointiin ja julkaisemiseen liittyen. Kannattaakin ensin olla yhteydessä Kansalliskirjaston Mikkelin toimipisteeseen ja varmistaa, ettei kyseinen lehti ole heidän digitointisuunnitelmissaan ja kuulu Kansalliskirjaston ja Kopioston sopimuksen piiriin koskien vanhojen sanomalehtien julkaisemista digi.kansalliskirjasto.fi-palvelussa. Mikkelihän digitoi vuosittain suuren määrän kotimaisia aikakaus- ja sanomalehtiä, joista vain osa on verkon kautta saatavilla. Kansalliskirjasto myös ottaa toiveita vastaan digitoitavasta aineistosta.

Mikäli lehti ei kuulu Kansalliskirjaston digitointisuunnitelmiin, voi kirjasto hankkia korvausta vastaan myös sopimuslisenssiluvan Kopiostosta lehtien digitointiin ja julkaisuun. Tällöin luvan myöntää tekijänoikeusjärjestö, eli tässä tapauksessa siis Kopiosto.

Muut kirjalliset teokset

Kaikki kirjalliset teoskynnyksen ylittävät teokset saavat tekijänoikeussuojan. Kirjallisia teoksia ovat esimerkiksi runot, tietokirjat, kaunokirjalliset teokset, novellit, laulun sanat jne. Mikäli teos on tekijänoikeuden suojaama, ennen julkaisemista tulee sopia tekijöiden, tai tekijänoikeudenhaltijoiden kanssa, teoksen digitoimisesta ja julkaisusta ja laatia tästä kirjallinen sopimus.

Tietyissä tilanteissa kirjaston kokoelmiin kuuluvien kirjallisten teosten digitoimiseen ja julkaisemiseen voi hankkia sopimuslisenssiluvan tekijänoikeusjärjestöistä, kirjallisten teosten osalta lupa tarvitaan sekä Sanastosta että Kopiostosta, sillä Sanasto edustaa kirjallisten teosten tekijöitä ja oikeudenhaltijoita, ja Kopioston näihin sisältyvien kuvien tekijöitä ja oikeudenhaltijoita.

Elokuvat ja musiikkiteokset saavat teossuojan. Elokuviissa ja musiikkiteoksissa on yleensä useita tekijöitä, esimerkiksi elokuvassa on käsikirjoittaja, ohjaaja ja kuvaaja, ja musiikkiteoksessa säveltäjä, sanoittaja ja sovittaja. Suoja-aika lasketaan viimeiseksi kuolleen tekijän kuolinvuoden mukaisesti.

Kuvatallenteilla on myös yleensä esiintyjä ja tuottaja, jotka saavat omalle esitykselleen tai kuvatallenteelle lähioikeussuojan. Kuvatallenteen lähioikeussuoja on voimassa 50 vuotta tallentamisvuodesta. Äänitalenteilla on myös esiintyjä (muusikkoja, laulajia tms.) sekä äänitallennetuottaja (esim. levy-yhtiö), jotka saavat myös lähioikeussuojan. Äänitalenteen lähioikeussuoja on voimassa 70 vuotta äänitetallenteen ensimmäisestä julkaisemisesta tai muusta yleisön saataville saattamisesta.

Liikkuvaa kuvaa sisältävät tallenteet saavat lähioikeuden suojan, joka on 50 vuotta tallentamisvuodesta. Oikeudenhaltija on kuvatallenteen tuottaja, eli esimerkiksi tuotantoyhtiö. Kuvatallenteissa on myös tekijät, kuten ohjaaja, kuvaaja ja käsikirjoittaja, jotka saavat teokselleen tekijänoikeussuojan, joka on siis voimassa vielä 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisestä.

Äänitalenteet ovat lähioikeudella suojattuja, ja äänitalenteen suoja syntyy äänitteen tuottajalle ja esiintyjille. Myös äänitalenteelle tallennetuilla sävellysteoksilla on tekijät (säveltäjä, sanoittaja ja sovittaja), joiden tekijänoikeussuoja on voimassa normaalin tekijänoikeuden suoja-ajan eli 70 vuotta viimeiseksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta.

Ääni- ja kuvatallenteen käyttöön, esimerkiksi digitoimiseen ja julkaisemiseen verkossa, tarvitaan sekä tekijöiden että tuottajien ja esiintyvien taiteilijoiden lupa.

Mikäli videoissa esiintyvät henkilöt ovat tunnistettavissa, pitää myös heiltä saada lupa tallenteen julkaisuun.

3. Käyttöoikeuksien merkitseminen Digi-palvelussa

Aineiston käyttöoikeudet kannattaa merkitä selvästi aineistojen yhteyteen. Digi-palvelussa on kenttä nimeltä *Oikeudet*, johon voi tallentaa tarvittavat tiedot, esim. *ei kaupalliseen käyttöön*, sallittu opetuskäytössä ym. Sanalliset selvennykset on hyvä olla tekijänoikeusvapaissa aineistoissa.

CC-lisenssit

CC-lisensseillä voidaan puolestaan määritellä tekijänoikeudenalaisten aineistojen käyttöoikeudet, siten kuin tekijän kanssa on sovittu. CC-lisenssiä ei voi liittää kuin ainoastaan sellaiseen teokseen, jonka on kokonaan itse tehnyt, tai jos on saanut tekijältä tai tekijänoikeudenhaltijalta tarvittavat oikeudet liittää teokseen CC-lisenssi. Kirjastolla ei esimerkiksi ole lupaa

laittaa digitoimiinsa teoksiin CC-lisenssiä, jos siitä ei ole nimenomaisesti sovittu tekijän tai oikeudenhaltijan kanssa. CC-lisenssiä ei myöskään voi lisätä tekijänoikeudesta vapaisiin teoksiin.

CC-lisenssejä on eri tasoisia. CC-lisenssi sallii teoksen kopioimisen, välittämisen, jakamisen, levittämisen, esittämisen ja myös muokkaamisen, ellei sitä ole ND-ehdolla kielletty. Myös teoksen käyttö kaupallisessa tarkoituksessa on sallittu, ellei sitä ole kielletty NC-ehdolla. Lisenssivalitsin, auttaa tekijää löytämään oikean tasoisen lisenssin.

CC-lisenssien käyttö on suositeltavaa verkossa julkaistujen materiaalien yhteydessä, jolloin teosten käyttö on selvästi ilmaistu myös mahdollista jatkokäyttöä ajatellen. Mutta on huomioitava, että ainoastaan kokonaan itse tekemiinsä teoksiin saa liittää CC-lisenssin, ellei ole nimenomaisesti sopinut tekijän tai oikeudenhaltijan kanssa tietyn CC-lisenssin käytöstä.

Lisää tietoa CC-lisensseistä: <https://creativecommons.fi>

Tekijänoikeudesta lisää verkossa

www.kirjastot.fi/tekijanoikeus

www.kopiosto.fi/kopiosto/tekijanoikeustietoa/tekijanoikeuden-abc-kopiraittila.fi

www.opettajantekijanoikeus.fi

4. Digipalvelun käyttöön liittyviä kysymyksiä

Alla löytyy koottuna vielä joitakin Digi-palvelun käyttöön liittyviä kysymyksiä, jotka selventävät palvelun käyttötarkoitusta ja toimintaa.

Kaupunkimme uudistaa kotisivujaan ja meidän kirjastonkin kotisivut menevät uusiksi. Meillä on aikamoinen määrä digitoitua kotiseutuaineistoa sivuillamme. Miten Digi-palvelunne toimii, onko sinne mahdollista liittyä ja miten se käytännössä tapahtuisi? Miten saamme siirrettyä kotisivuillamme olevan aineiston palveluunne?

Digi-palvelu on laajentunut vuosien saatossa, ja uusia kirjastoja tulee edelleen mukaan palveluun joka vuosi. Digin aineistot haravoidaan Finnaan, ja näin ollen mukana olevilta kirjastoilta vaaditaan myös Finna-valtuutukset. Samalla kirjasto sitoutuu siihen, että sen tallentama aineisto ei loukkaa tekijänoikeuksia, tai yksityisyydensuojaa.

Kysymyksestä ei käy ilmi, ovatko kotisivuillanne olevat aineistot tekijänoikeuden alaisia. Mikäli näin on, oikeuksien haltijoita tulee informoida siitä, että Digi-palvelun kautta aineistot tulevat myös kansallisesti saataville Finna-fi – palvelun kautta. Mahdolliset sopimukset tulisikin tarkistaa, ja tarvittaessa hankkia tarvittavat käyttöluvat aineistojen julkaisemiseen Digissä ja Finna.fi-palvelussa. Jos olette sopineet aineiston julkaisemisesta kirjastonne kotisivuilla, ette te voi julkaista niitä ilman uutta sopimusta Digissä ja Finna.fi-palvelussa.

Haluaisimme liittää alueemme historiaa käsitteleviä teoksia Digi-palveluun. Miten pitäisi käytännössä toimia ja keneen pitäisi olla yhteydessä?

Digi.kirjastot.fi -palvelu on yleisten kirjastojen digitoimaa aineistoa kokoava palvelu. Palvelussa olevat aineistot ovat lähtöisin pääsääntöisesti kirjastojen kotiseutukokoelmista. Kaikki palvelussa olevat aineistot ovat sellaisia, että ne ovat joko tekijänoikeuksista vapaita, tai tekijältä tai tekijänoikeudenhaltijalta on saatu kirjallinen lupa aineiston julkaisemiseen verkossa.

Aineiston digitoinnin, tallennuksen palveluun ja aineiston kuvailun tekee paikallinen kirjasto. Ennen tallennusta teoksen oikeudelliset kysymykset pitää olla selvitettyinä. Kirjasto tekee aina itsenäisesti päätöksen siitä, tarjoaako se kotiseutuaineistoa myös verkossa, joten asiasta on siis neuvoteltava paikallisen kirjaston kanssa.

Kotiseutuaineistojen digitointi on nyt ajankohtaista meillä. Kirjasto on paikallisen seuran yhteistyökumppani (mutta ei itse digitoi). Kaupungin juhlavuosi lähestyy, ja seura on saanut rahoitusta aineistojensa digitointiin. Digi.kirjastot.fi-sivustolla näyttää olevan monenlaista yleisten kirjastojen digitoimaa aineistoa. Meitä kiinnostaisi nyt tietää, miten digitointi toteutetaan käytännössä.

Digi.kirjastot.fi -palvelu on tarjolla kaikille yleisille kirjastoille ja se toimii digitoitujen aineiston tallennus- ja hakuliittymänä. Kirjastot.fi vastaa palvelun ylläpidosta. Digissä oleva aineisto on saatavilla myös Finna.fin kautta, sillä aineisto haravoidaan Finnan-hakuliittymään. Finna-yhteydestä johtuen kaikkien palvelua käyttävien kirjastojen tulee täyttää myös Finna-valtakirja.

Finna-valtakirjalla käyttäjäkirjasto sitoutuu siihen, että palveluun tallennettu aineisto ei loukkaa kenenkään kolmannen osapuolen oikeuksia, esim. tekijänoikeuksia tai yksityisyydensuojaa. Käyttäjätunnuksen saa siis kirjastossa työskentelevä henkilö. Emme vastuukysymyksistä johtuen voi tehdä tunnuk- sia esimerkiksi kotiseutuyhdistykselle. Kotiseutuyhdistys voi tietenkin tehdä yhteistyötä kirjaston kanssa.

Lähtökohtana aineiston tallentamisessa verkkoon on tietysti se, että tekijänoikeudet ja yksityisyydensuojaan liittyvät asiat on selvitetty etukäteen.

Mitä asioita tulee ottaa huomioon, jos haluaa digitoida kotiseutukoelmansa?

Aineiston digitointi ja erityisesti sen julkaiseminen verkossa on laaja kokonaisuus, jossa pitää ratkaista monia erillisiä asioita.

Digitointiprosessi koostuu mm. aineiston valinnasta, aineistoon liittyvien oikeuksien selvittämisestä (tekijänoikeus ja yksityisyydensuoja), metatietojen selvittämisestä, itse digitoinnin suunnittelusta, julkaisualustan valinnasta ja aineiston tallentamisesta julkaisualustalle metatietoineen.

Kannattaa olla realistinen suunnittelussa ja miettiä tarkkaan prosessiin tarvittava työaika. Tekijänoikeuksien selvittäminen vie aikaa, ja aineiston valinta ja taustoittaminen niin ikään. Yleensä tällainen prosessi ei onnistu oman työn ohella, vaan vaatii ainakin aloitusvaiheessa erillisen hankerahoituksen. Toisaalta, mikäli kirjastolla on arvokas kotiseutukokoelma ja asiakaskunnalla kiinnostusta aineistoon, niin asiaa kannattaa harkita. Kannattaa myös huomioida, että aineisto tulee haettavaksi kansallisen Finna-hakuliittymän kautta, joten sillä voi olla myös kansallisesti kiinnostusta.

Tekijänoikeuksien osalta kannattaa selvittää, mihin aineistoihin on mahdollista hankkia sopimuslisenssilupa tekijänoikeusjärjestöstä. Esimerkiksi kirjaston kokoelmissa olevien sanoma- ja aikakauslehtien, pienpainatteiden, valokuvien, kirjallisten teosten ja niihin sisältyvien kuvien digitoimiseen ja verkkojulkaisemiseen on mahdollista hankkia sopimuslisenssilupa tekijänoikeusjärjestö Kopiostosta ja kirjallisten teosten osalta Sanastosta ja Kopiostosta. Lisätietoa sopimuslisenssiluvista ja tekijänoikeuskorvauksista saat tekijänoikeusjärjestöistä.

**VALTAKUNNALLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ**